

Dyslalie

definice, klasifikace, logopedická
intervence u dětí předškolního věku

DYSLALIE

Typ NKS : Narušení článkování (artikulace) řeči (společně s dysartrií)

Jiný termín: **patlavost**

Nejčastěji se vyskytující forma NKS

Narušení výslovnosti jedné hlásky nebo skupiny hlásek rodného jazyka

Fyziologická dyslalie, prodloužená fyziologická dyslalie x **pravá dyslalie** (po 7. roce – ukončení fixace mluvních stereotypů)

Častější u chlapců (60%)

Častější výskyt u nižšího intelektu, smyslových poruch, ADHD, SPU

Vliv prostředí, orofaciálních patologií, muzikálních schopností, nadání pro řeč

Nejčastěji a nejdéle přetrvává vadná výslovnost hlásek R a Ř (rotacismus, rotacismus bohemicus a sykavek (sigmatizmus))

FONETICKÁ ÚROVEŇ: použití jednotlivých hlásek (vynechávání (delece), zaměňování (substituce), nepřesná výslovnost (distorze))

FONOLOGICKÁ ÚROVEŇ: spojování zvuků do slabik, slov a vět (plynulost vyslovení hlásky při přechodu k hlásce jiné , pauzy, přízvuk, melodie, rytmus)

ETIOLOGIE DYSLALIE

Funkční příčiny

- Mluvidla bez poruchy
- Motorická neobratnost nebo nesprávné vnímání a diferenciace zvuků (vliv schopnosti sluchové diferenciace, dysmuzie, nižšího IQ, SPU...)

Organické příčiny

- Změny na mluvidlech, poruchy CNS, sluchové vady

Vliv má: dědičnost, mluvní vzor (šišlání na dítě...), podnětnost prostředí, psychika dítěte, osobnost dítěte, výchovný styl, přílišné zaměření na řeč, poruchy smyslového vnímání, pasivita v komunikaci, motorické schopnosti, vrstevníci, vzdělávání, odborná logopedická podpora

KLASIFIKACE DYSLALIE

- Z VÝVOJOVÉHO HLEDISKA

Postupné zdokonalování výslovnosti v průběhu vývoje dítěte

- Z ETIOLOGICKÉHO HLEDISKA

Funkčně a orgánově podmíněná nesprávná artikulace hlásek

- Z HLEDISKA ROZSAHU

Míra a četnost vadné výslovnosti jedné či více hlásek

- Z HLEDISKA KONTEXTU

Dyslálie týkající se jednotlivých hlásek či celých slabik a slov

DYSLALIE z vývojového hlediska

- **MOGILALIE** – vynechávání určitých hlásek (také delece hlásek)
- **PARALALIE** – zaměňování hlásky za jinou (také substituce hlásek)
- **DYSLALIE** – po 7. roce věku, nesprávná artikulace (též distorze hlásek)

- Vadná výslovnost hlásky označována řeckým písmenem a příponou –izmus (kappacizmus, lambdacizmus, sigmatizmus, rotacizmus, rotacizmus bohemicus)
- Dále označujeme typy dyslalie dle místa odchylného vývoje (sigmatismus interdentální, rotacizmus bilabiální...)

DYSLALIE z etiologického hlediska

Funkční dyslalie

- Senzorické či motorické narušení
- Schopnost sluchové diferenciacce, motorická neobratnost mluvidel

Orgánová dyslalie

- Podle lokalizace příčiny
  - Akustická (při vadách sluchu)
  - Labiální (při defektech rtu)
  - Dentální (při defektech zubů)
  - Palatální (při anomáliích patra)
  - Lingvální (při anomáliích jazyka)
  - Nazální (při narušení nazality)

DYSLALIE z hlediska rozsahu

DYSLALIA UNIVERZALIS

- Mnohočetná dyslalie
- Nesprávná artikulace většiny hlásek
- Řečový projev velmi těžce srozumitelný

DYSLALIA MULTIPLEX (GRAVIS)

- Menší rozsah nesprávně vyslovovaných hlásek
- Řeč lépe srozumitelná než u universalis

PARCIÁLNÍ DYSLALIE (LEVIS)

- Nesprávná výslovnost jedné nebo několika málo hlásek
- Většinou hlásky v jedné artikulační oblasti

DYSLALIE z hlediska kontextu

- **DYSLALIE HLÁSKOVÁ** (týká se jednotlivých hlásek)
- **DYSLALIE KONTEXTOVÁ** (slabiková nebo slovní)

DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA

- Fyziologická a prodloužená fyziologická dyslalie
- Opožděný vývoj řeči
- Dysartrie
- Komolení a redukce hlásek či slabik při breptavosti
- Specifické vady výslovnosti při LMD
- Nedbalá řeč jako následek sociálních vztahů, výchovné zanedbanosti...
- Dialektové zvláštnosti
- Bilingvní prostředí

TERAPIE DYSLALIE

- Zásadní vliv v předškolním věku (do nástupu do ZŠ)
- Potřebná mechanická cvičení spojovat se spontánní řečí a konkrétními situacemi (nesmí přejít v nudný mechanický dril)
- Zapojení her, popřípadě v kolektivu MŠ
- Motivace, pocit pohody, ocenění
- ZÁSADA KRÁTKODOBÉHO CVIČENÍ (2-3 min, 20krát denně)
- ZÁSADA VYUŽITÍ SLUCHOVÉ KONTROLY
- ZÁSADY VYUŽITÍ POMOCNÝCH HLÁSEK (D-R)
- ZÁSADA MINIMÁLNÍ AKCE (bez přehnaného úsilí a napětí mluvidel, šeptání, tichý hlas)

TERAPIE DYSLALIE

- Od snadnějších hlásek ke složitějším
- Individuální přístup
- Hlávka samostatně – se samohlávkou – se souhlávkou
- Uprostřed, na začátku, na konci, vícekrát ve slově
- Vždy jednu hlávku v určitém období
- Využití sluchové a zrakové kontroly
- Mechanické pomůcky (sondy, špachtle) jen v nutnosti
- Oblíbená slova a témata motivují (ne jazykolamy, neznámá slova)
- Využití hry, klidné pozitivní atmosféry
- Spolupráce s rodinou, MŠ

FÁZE TERAPIE DYSLALIE

- **Přípravná cvičení**
- **Vyvození hlásky**
- **Fixace** výslovnosti hlásky ve všech spojích
- **Automatizace** výslovnosti hlásky ve spontánní řeči